

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenemš ponedeljek in danes po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakke velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 3 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četrtstopne peti-vrste 6 kr., če se omenilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištevno, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. ad ministrativne rač. je v „Narodni šekarni“ v Kolmanovej hiši.

Deželni zbor kranjski.

(V. seja, 28. septembra.)

(Konec.)

Poslanec Klun stavi predlog, naj bi finančni odsek uravnaval tako različne remuneracije g. katehetov na ljudskih šolah, da bi bile povsod jednake.

Poslanec dr. Poklukar se izjavi proti predlogu g. Dollhofa, kajti če se povisa na enem kraju, bode treba tudi na drugem, potem pa ne bode zadostila 10% doklada.

Poslanec dr. pl. Schrei je tudi proti predlogu Dollhofa in nasvetuje, naj bi se izročil deželnemu odboru. Tudi poročevalec Dežman je proti predlogu g. Dollhofa. O predlogu g. Kluna pa pravi, da naj bi se izročil deželnemu odboru, da bi ta se na-nj oziral pri sestavi prihodnjega proračuna za normalni šolski zaklad.

Poslanec Klun je s tem zadovoljen, in sprejme se potem popravljen Klunov predlog in predlog dr. pl. Schreia, predlog poslanca Dollhofa pa se zavrže.

Poslanec Klun pripoveduje, kako je g. Vesteneck proti volji ljudstva ustvaril šolo v Velikem Gabru pri št. Vidu, akoravno je tik tega kraja od vseh strani kot izvrstna priznana šola v št. Vidu. Vesteneck in gaberški župan sta velika prijatelja, in Vesteneck mu je obljubil, da, dokler bode on, Vesteneck, okrajni glavar, bode tudi zdanji gaberški župan g. Hribar, gotovo županoval. Ta gaberški župan tedaj, ne da bi sklical kako sejo, je s svojimi prvimi svetovalcem, ki je njegov svak (kar je protipostavno), in z okrajnim glavarjem Vesteneckom šolo v velikem Gabru napravil, in tako ljudstvu, katero bi lahko in rado pošiljalo svoje otroke v bližnjo izvrstno št. vidsko šolo, nepotrebno velika bremena naložil. In ko so hoteli gaberški občani napraviti peticijo proti napravi šole, je c. kr. okrajni glavar Vesteneck naravnost ostro prepovedal tako peticijo podpisavati.

Vesteneck vstane in se izgovarja, da se je vršilo vse „v redu“. Tudi vladni zastopnik g. Hočevar mu na pomoč priskoči.

Poslanec Klun pravi, da on nema nič proti napravi šole, ali on je grajal samo način, kako je Vesteneck postopal. Res čudna ilustracija, kako spoštujejo c. kr. okrajni glavarji državljanske pravice, je pač to, da je Vesteneck še celo birokratično prepovedal peticijo ali prošnjo občanom.

Poslanec Svetec: Jaz moram vse potrditi, kar je povedal g. Klun, da sta Vesteneck in velikogaberški župan čisto samovoljno to nepotrebno šolo napravila, kajti v mojo pisarno so prišli občani, in mi povedali, da so kar na tihem samo nekateri izvolili krajni šolski svet, sploh, da so neki vse mej

soboj pomečkali. Tudi to je istina, da je c. k. okrajni glavar Vesteneck nezadovoljnim občanom prepovedal proti svoji napravi šole peticijo napraviti, in da je tako samovoljno kratil jedno prvih državljanskih pravic, katere nam dajejo državne osnovne postavbe. Sploh se more pri tako krutem ravnanji g. c. k. okrajnega glavarja Vestencka pač klicati vladi: naj gleda na to, da se bode z ljudstvom ravnalo človeško, ne pa samovlastno!

Poslanec Vesteneck pravi, da so bili le nekateri občani proti napravi šole, in to zato, ker se je njim napačno povedalo, da se v Velikem Gabru, kjer nij fare, ne bo učil krščanski nauk. Peticije on nij nikomur prepovedal, le nekateri, kateri so proti šoli bili, odšli so, ko se je volil krajni šolski svet, in so dejali, da ne volijo.

Poročevalec Dežman pravi, da nij v celem Avstriji c. k. okrajnega glavarja, kateri bi prepovedal peticionirati, in tako svojim nasprotnikom sam orožje v roke stiskal. Če se zahteva, da se ravna z ljudstvom človeško, bi on mislil, da bi narodna stranka ravnala tudi z župani, ki so njej protivnega mnenja v deželnem zboru, po človeško.

Akoravno je debata o tem šolskem okraji sklenena, prosi poslanec dr. Poklukar za jeden faktični popravek za besedo.

Predsednik mu jo dovoli.

Dr. Poklukar: Gospoda! g. Dežman je ravnokar rekel, da nij v celem Avstriji okrajnega glavarja, ki bi ljudstvu prepovedaval, da ne sme peticionirati. Jaz zaznamujem kot tacega c. kr. okrajnega glavarja viteza Vestenecka, kajti on je v istini prepovedaval prošnje proti tej šoli v Velikem Gabru. Dotično pismo prepoved, podpisano po gosp. Vestenecku sem jaz imel v roki in bom skrbel zato, da se bode deželnemu zboru prezentiralo. (Klici: Čujte! Čujte! Nemškutarski poslanci kar plaho gledajo.)

Poslanec grof Thurn gorko priporoča predlog finančnega odseka, da bi se ustanovila v Radovljici štirirazredna šola. Predlog tudi obvelja.

Pri metliškeji šoli se oglasi poslanec Navratil: Slavni deželni zbor! V proračunu deželnega šolskega sveta za l. 1879 nahajam pod tek. št. 235 vpisano 5. učiteljsko službo s 450 gld. in vračunavši mesece oktober, november in december tega leta s 525 gld. V proračunu finančnega odbora pa nijso verificirali te točke, ampak jo izbacili tako, da nij duha ni sluha po njej. Tukaj je mogel zmagati vsegamogočni princip, ker nij misliti, da bi se kdo navduševal zoper šolo, katera le za silo životari. Metlika ima 400 in tudi več šolodobnih otrok. Po postavi, ker na enega učitelja pride 80 otrok, morala bi

Metlika imeti 5 učiteljev, kajti petkrat 80 je 400, zarad tega je tudi visoki c. kr. deželni šolski svet petega učitelja predložil. Ali visoki c. kr. deželni šolski svet obrača, finančni odbor pa obrne. Slišavši, da se imati napraviti v okolici metliškeji dve novi šoli, na Radovici in v Draščih, odbil je finančni odbor hitro v imenu drašičke šolske občine 80 otrok od omenjenih šolodobnih 400, — na Radovico nij mogel reflektirati, ker Radovica v Metliki všolana nij, — in po tem računu sklenil, da za 320 učencev zadostujejo 4 učitelji, zato je predloženemu 5. učitelju uže v proračunu luč življenja izpihnil. Ali, slavna gospoda, nijso številke tako močne, da jih ne bi okolnosti premagale. Sila kola lomi, pravi pregovor. Metlika ima učiteljico, ki podučuje kakih 180 deklic, gotovo obilno številce za marljivo učiteljico. Učitelj 1. razreda uči 120 učencev, učitelj 2. razreda do 50 in učitelj 3. razreda čez 40 učencev. Nakano, da bi se deklice in dečki skupaj učili, vsled česar bi prišlo na razred do 80 otrok, opustil je c. kr. okrajni šolski nadzornik po sklepu c. kr. okr. šolskega sveta v Črnomlju iz prav važnih uzrokov, kajti učitelj 2. razreda, veteran kranjskih učiteljev, nič več kot 86 let star, ne more nadzirati toliko število učencev in učenk, in učitelj 3. razreda nij mož, da bi se mu toliko otrok obojega spola poverilo. Okrajni šolski svet je tedaj sklenil, vse pri starem pustiti, dokler ne pride 5. učiteljska moč in ž njo ložja razdelitev učencev. Zato je neprenehoma prosil c. kr. okrajni šolski svet za 5. učitelja in c. kr. deželni šolski svet poznavajoč po g. deželnemu šolskemu nadzorniku natančno razmere ljudske šole v Metliki, stavil ga je za leto 1878/79 v proračun, priznavši njegovo potrebo uže v svoji naredbi od 12. jan. 1877 odnosno v dopisu c. kr. okr. šolskega sveta katerega bom z dovoljenjem g. predsednika prečital. (Prebere.) Omeniti moram, da je imela Metlika pred to naredbo 2 učitelja in 1 učiteljico.

Visoki zbor vidi zdaj jasno, da je za Metliko 5. učiteljska moč po vseh šolskih oblasteh priznana potreba. Ako pa blagovoli slavni zbor še ozreti se na mesto Črnomelj, ki ima 6 učiteljev, na šolski okraj litijski, kjer pride za št. Vid in Veliki Gaber na 350 otrok 5 učiteljev, ako blagovoli uvažiti oni slučaj, da če omenjeni stari učitelj začasno onemore, ga nikdo namestovati ne bi mogel, in končno tudi pomisli, da če tudi drašička občina svojega učitelja dobi, vendar bodo mnogi učenci v višje razrede in učenke zarad ženskih ročnih del v metliško šolo prihajali, mislim, da je dosti utemeljen in opravičen moj predlog:

„Slavni deželni zbor naj sklene, da se za ljudsko šolo v Metliki peti učitelj s 500 gl.

eventualno 450 gl. privoli in v proračun za leto 1879 stavi."

Poslanec Savinscheg ugovarja Navratilu in pravi, da nij treba Metličanom pete učiteljske moči. Tudi nij njemu prav, da je dotični spis, kateri kritizira učitelja Šturma, podpisal tudi podučitelj. Vsa mržnja proti Šturmu, pavi S. izhaja od tod, ker je volil ustavoverca Hočevarja v deželni zbor.

Poslanec Navratil se jako čudi, da g. Savinscheg govori proti šoli svojega lastnega rojstvenega kraja. Če se bode šola v Radovici odprla, bode to metliškej malo koristilo, kajti Radovica nij bila v Metliko vselana. Od g. Savinschega toliko hvaljeni Šturm (meni je žal, da moram to povedati, ali g. Savinscheg me sili k temu) je pa bil uže v disciplinarnej preiskavi, in je bil zarad zane-marjenja svojih dolžnostij od višje šolske oblasti z ostrim posvarilom uže kaznovan. Podučitelj pa je imel popolnem pravico podpisati tisto omenjeno vlogo, kajti on jo nij podpisal kot podučitelj nego kot ud krajnega šolskega sveta.

Poslanec Klun: Denes se zopet vidi koliko ste vi osobni v vseh stvareh, tudi kar se učiteljev tiče. No, kadar po danes utemeljenem predlogu g. Vestenecka obvelja, da dobi c. kr. deželni šolski svet pravico nastavljanja učitelje, potem boste imeli priliko dobro skrbeti za svoje mej učitelji.

Poročevalec Dežman odgovarja jako dolgočasno. On pravi, da denasnja debata je najboljši dokaz, kako je treba da se vzame krajnim šolskim svetom pravico imenovati učitelje, kajti tam narodna stranka skrbi samo za svoje namene in odlikuje svoje kreature z dobrimi remuneracijami.

Poslanec dr. Vošnjak se oglasi zaradi stvarnega popravka in pravi: Uže v finančnem odseku je bil govor o tem, da je Šturm jako slab učitelj in sam vladni komisar je potrdil, da je bil uže pokaran. No, če nam g. Dežman še očita, da smo mi strankarski, potem pogledajte, kakega učitelja branite Vi! Strankarstva mi ne poznamo v takih stvareh, pač pa Vi, — kakor zdaj kažete, ker se sklicujete na to, kako je volil.

Predlog poslanca Navratila se ne sprejme.

Poslanec Savinscheg predlaga tri predloge, a nobeden se ne sprejme.

(VI. seja, 1. oktobra.)

Poslanec Navratil in drugi narodni poslanci izročijo sledečo interpelacijo do vlade:

Interpelacija

do visokorodnega gospoda c. kr. deželnega predsednika viteza Kalina.

V verifikacijskej debati, ki je bila v tej slavnej zbornici dne 16. septembra t. l., je bilo omenjeno, da so se glasovi za poslanca g. Hočevarja z denarjem kupovali.

Zastran tega kupovanja glasov je bila od metliških volilcev prve dni avgusta meseca lanskega leta ovadba podana c. kr. državnemu pravdnistvu v Novem mestu (Rudolfovem).

V tej ovadbi je bilo povedano in s pričami potrjeno, kako so Jožef Lampe, c. kr. zemljeknjižnik, Jeršinovic, Jožef Zagorec, Janez Nusdorfer, Albert in Edvard Mikuli, Ferdinand Zalokar, ranocelnik, Crobot, c. kr. davkarski kontrolor, Petrič, c. kr. davkarski adjunkt, dr. Böhm, c. kr. okrajni zdravnik, Boben, tiskar, Ciglar, pisar, glasove z denar-

jem kupovali, in kako je sam g. Hočevar več denarja v ta namen v Metliko poslal.

Priče, ki so bile v dokaz nepostavnega ravnanja v omenjeni ovadbi povedane in tudi uže sodnijsko zaslišane, so mej drugimi te le: Janez, Matija in Andrej Stonič, Leopold Skubic, Janez Moravec, Jakob in Marija Verščaj, Martin Malnerič, Fr. Šuštaršič, Matija, Franc in Marija Vardijan, Franc Benčič, Ivan Černugelj, katerega pismeno spričevalo je bilo tudi v tej visokej zbornici predloženo, in še mnogo drugih.

To so prvi predrzni poskusi večje mere, da bi se pri političnih volitvah pohujšavalo in korumpiralo naše slovensko ljudstvo, katero je do zdaj v tem oziru nepokvarjeno in pošteno.

Ne samo narodnej stranki, tudi deželnemu zboru sploh, zlasti c. kr. državnej vladi mora na tem ležeti biti, da se temu pohujšljivemu, javno moralnost podkopavajočemu početju z vso energijo in z vso postavno ostrojtjo na pot stopi. —

Ker je preteklo uže več ko jedno leto dni, kar je omenjena ovadba podana bila, pa nje rezultat do denasnjega dneva nij znan, zato se usojajo podpisani do g. c. kr. deželnega predsednika staviti interpelacijo; ali bi on blagovoljno hotel

a) poizvedeti, ali se ta sodnijska preiskava še vrši, ali je končana; ter

b) ako je končana, predložiti sodnijske, oziroma disciplinarne sklepe zastran tega dejanja v originalu ali avtentičnem prepisku, in

c) ako jo ta preiskava morebiti na višje povelje ustavljena, predložiti dotični ukaz v originalu, ali avtentičnem prepisku.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1878.

Podpisi narodnih poslancev.

(Dalje prih.)

Iz Bosne in Hercegovine.

Z Dunaja se piše graškemu listu, da v drugej polovici oktobra pride več celih vojnih oddelkov iz Bosne in Hercegovine domov, in sicer tisti, ki so največ trpeli. O odpustu vse reserve pa dozda še nij govora. Posamezne nasvete pričakujejo na Dunaji še od Filipovića. — Mej onimi, ki so največ trpeli, so vsi slovenski oddelki, v Bosni in Hercegovini, torej naj se naši ljudje tolažijo, da njihovi pridejo pred zimo domov.

Zdaj, ko je vsa Bosna in Hercegovina, kar se tiče glavnih mest, v naših rokah, vpraša se, ali bode naša vojska zdaj le trebala še male razkropljene ostanke turških upornikov po gorah, vaseh in šumah, ali pa bode še pred zimo tudi okraj Novi pazar očistila. Jedno in drugo se sliši. V vojaških krogih baje menijo, da zdaj, ko so uporniki tepeni in demoralizirani, bilo bi koristno še v Novem pazaru ukrotiti jih, kasneje bode zopet težje.

Iz Livna se poroča v „P. L.“, da je bil tam 29. septembra velik obed, pri katerem je nadvojvoda Jovan napil 7. diviziji (večinom Slovenci). V Livnu so naši dobili 14 kanonov, mej temi jeden Krupov. 500 arabskih vojakov nizamov je bilo ujetih.

Kakor se iz Broda v „D. Z.“ poroča, dohaja v Bosni desetinski davek tako močno, da bodo stroški civilne uprave ne le plačani, temuč da bode še nekaj za organizacijo ostalo. — V „N. fr. Pr.“ pa se od isto tam piše, da je vihar in dež, ki je bil do 30. septembra, veliko škode naredil, na cestah

se pogrezuje, most pri Doboji je voda odnesla.

Kulturno-historične črtice iz Bosne.

Iz Sarajeva 21. sept. [Izv. dop.]

(Dalje.)

Prvi poduk dobivajo otroci v domačej normalnej šoli. Posebnega učitelja, kakor pri nas, tukaj nij, temveč frančiškanje oskrbljujejo sami tudi prvi otročiji poduk, to je, krščanski nauk pri fantih in dekletih, branje, pisanje in računanje pa samo pri fantih, kajti dekleta imajo svojo učiteljico, ki se je izšolala v Carigradu, in katera slovanski in francoski jezik govori.

V novo zidanej šoli sti podobi našega cesarja in ministra Andrassyja. Naša država je za šolske knjige in učitelje v Bosni darovala 1500 gold.

Na gimnaziji pri frančiškanih nij poduk strogo sistematičen, temveč učenči se učijo najbolj to, kar za svoj duhovni poklic potrebujejo. Gimnazij je torej le prost domač zavod. Po dovršenem gimnaziji so se dijaki v poprejšnjih časih v Italijo, kakor v Milan, Rim, Bolognijo, Modeno, pošiljali svoje bogoslovske študije izvrševati. Pozneje so se dve leti v Djakovu šolali. Zdaj jim je po ogerskej vladi prepovedano izobraževanje v Djakovu, temveč njihovi kleriki se morajo v Strigonu (Gran) izšolati. Uzrok tej odločbi je baje fundacija, ki s svojimi odstotki tri duhovne in 32 klerikov vzdržuje; ta je namreč baje v rokah ogerske države.

Bosanskim frančiškanom je pripuščeno novcev imeti in narodno bosensko obleko nositi. Kakor drugi moške, imajo tudi oni črne brke pod nosom in brado obrito, ter se, v narodno obleko oblečeni, nikakor od drugih kristijanskih Bošnjakov ne razločujejo. — Ta naredba je tudi jako potrebna, kajti oni nijso nikakor varni pred turškimi napadi in javnim zasmehovanjem, če se zunaj svojega bivališča v svojej frančiškanskej opravi pokažejo. Zatorej potujejo vedno le v narodno-bosanskej obleki.

Žalostno je torej stanje tukajšnjih duhovnikov. Želeti je temu blagotvornemu redu boljšo bodočnost in prosto izvrševanje svojih dolžnostij. Teško in nestrpljivo so tedaj pričakovali avstrijske pripomoči. Nij se tedaj čuditi, zakaj da so nas tako veselo in radostno sprejeli. Hitro, ko smo se vtaborili in straže razpostavili, pride posebna deputacija, ki nam odkaže potrebno seno in slamo za konje, in nas častnike prijazno povabi, počastiti jih skupno v samostanu s svojo navzočnostjo. Želeči občevati zopet jedenkrat z odličnimi in izobraženimi ljudmi v Bosni, se nijsmo tej ponudbi protivili. Jako prijazno so nas sprejeli. Na čelu sta jim bila Nikolaj Krilič, državnik provincijalni, in Bonaventura Milišić, gvardijski samostanski. Sprejemna soba nij po našem načinu urejena, temveč po turškem. Divani, z rudečo žametjo pogrnjeni, so nam bili v odpočitek. Razločuje se pa ta soba od turških salonov v tem, da ima jedno mizo, in da se v njej nahajajo podobe, vzete iz krščanskega življenja in bosenske povestnice.

Svojo slovansko gostoljubnost so hitro pokazali. Povabili so nas vse, bilo je 17 častnikov, na kosilo. Posebnih bosenskih šeg in navad pri obedu, kakor razumljivo, pri frančiškanih nij opazovati. Odlikovalo se je kosilo po tem, da so bile jedi sicer proste, ali jako okusno in dobro pripravljene. Nam vsem se

je nekako čudno zdelo, pri z belim prtom pokritej mizi iz belih, čednih okrožnikov jedi uživati, kajti temu smo se odvadili, odkar smo avstrijsko mejo 30. avgusta prekorčili. — V kratkem smo se do dobra sprijaznili. Odkritosrečno so nam izjavili, da se zdaj, ko smo avstrijski vojaki pri njih, lahko ter dobro počutijo, in ne trepečejo več, kakor pred nekaterimi tedni, ko so pridri v njihov samostan vstaški vodje, brušene sablje v rokah vihteči, in od njih terjali, da naj boj proti Avstrijem pridigujejo, in se sami kristijanom na čelu v boj proti nam podajo. Františkanje so jim trepetaje odgovarjali, da morajo po svojih zakonih živeti, in da ne smejo svojih besed v tako svrhu porabiti. Še dandenes Bogu hvalo izrekajo, da jih nij kruta turška roka posekala in jim samostana upepelila.

Vodje so odšli v boj; naša vojska pa jih je z drugimi vstaši vred pobila pri Han Belalovci.

Mesto Eojnica jih nij in ne bo več videla, in nikdar ne bodo smrtjo več žugali dobrim františkanom.

Mudili smo se v Fojnici dva dni. Nakupilo se je precej veliko žita, sena in goved. Posebno zanimiv je bil drugi dan našega bivanja v Fojnici. Bila je nedelja „male gospojnice“, 8. septembra. Zgodaj zjutraj so nas uže pozdravljali mili glasovi malih cerkvenih zvoncev, in nas spominjali, da je danes dan počitka in praznik, katerega Slovenci doma veselo in slovesno obhajajo. Tudi našim vojakom se je dovolilo si cerkev ogledati in se službe božje udeležiti, kar so jako radostno storili. Bili ste dve glavni maši, kakor je to pri nas navada. Ljudij se je veliko zbralo pri raner kakor pri poznej maši. Pri drugej maši je bil posebno ženski spol v mnogem številu zastopan. Po maši se je ljudstvo kar trlo, kajti pot je peljala tik mimo našega tabora. Vsako oko se je nehote, bodi si še tako sramežljivo, radovedno po slovenskih fantih oziralo in se malo po našem taboru razgledalo. Zares marsikatero lice smo občudovali. Noša je bila sploh narodno-bosanska. Žive boje so tekmovala mej soboj na ženskej obleki. Devoyke so hodile na strani svojih mater. Sramežljiva rudečica se je razlivala po devičjem obličji; le malo so se poozrle po taboru in avstrijskih vojaki, ter tiho z materami vred odšle na svoj dom. Niti pri cerkvi, niti pri našem taboru se nijso mudile, kakor je to splošna navada pri slovenskih dekletih, in nijso svojih ljubljencev pričakovale, kakor se pri nas godi, dokler izvoljeni z roko ne pomigne in par besedij z njo ne spregovori, temveč v kratkem je ves mladi ženski svet našo sosedščino zapustil, ter se domov podal. Le tam pa tam je postala mati, s svojo hčericco na levej strani, in nas še jedenkrat pozdravila, misleča si, da smo mi zdaj ubogej raji doprinesli boljšo bodočnost.

(Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 2. oktobra.

Kakor „Pester Lloyd“ poroča, dalo je **ogersko ministerstvo** svojo ostavko ali demisijo, najprej finančni minister Szell, za njim pa še Tisza in drugi. Gotovo je, da je bosensko vprašanje temu uzrok. Szell pravi, da ogerska blagajnica od 1. novembra naprej ne more nič več za vojsko dati. Szell je bil na Dunaj k cesarju poklican. Kaj bode iz te krize, ali novo ministerstvo, ali se bodo ma-

giarska gospoda dali pogovoriti, to hočemo v naslednjih dneh slišati.

Magjari nadaljujejo svoje upore. V nedeljo so imeli v Pešti javen tabor; predsedoval je poslanec Helfy; sklenila se je resolucija, naj se dene vlada v zatožni stan, ker nij zabranila rusko-turške vojne, ker nij bosenske vojske prav začela in 60 milijonov kredita ne po ustavi rabila. Nekov Eötvös pa je še nasvetoval, naj naša vojska brž popusti Bosno Turkom in se vrne domov. — Kako dolgo bodo še noreli!

Vnanje države.

Če je **carigradsko** poročilo v „Times“ resnično, potem se nemamo zahvaliti Andrassy jevej modrosti in občnej nevolji javnega mnenja v Avstriji, da se je zloglasna „konvencija“ s Turčijo razbila, temuč le trmoglavosti sultana, ki je terjal, da se prav izrekoma reče, da bomo iz Bosne bežali, kakor brž se red vrne, to je, da bi Turčiji zastoj žandarmerijske službe delali.

Angleška opozicija graja podkralja indijskega, lorda Lyttona, da je s poslanjem poselstva k emiru afganistanskemu veliko budalost naredil predno je vedel, ali Afganistanec hoče Angleže sprejeti ali neče. Ker je dokazano, da res Šir Ali nij na tri angleška pisma nič odgororil, so Angleži sami krivi nosu, ki so ga dobili.

Bivši minister Lowe je te dni govoril, da bodo prihodnje volitve na Angleškem najvažnejše v 600 letih, ker bodo odločile ali bode vladal še na dalie „imperializem“ kakor ga je začel Beaconsfield, ali pa prava ustavnost.

Glede **afganistanskega** vprašanja poroča zadnji telegram iz Londona. Vlada je sklenila, da bode indijskej (angleškej) vladi svobodno roko pustila, naj dela v Afganistanu kakor misli. En bataljon infanterije in pet baterij je dobilo ukaz v Indijo oti. — „Times“ od 30. sept. menijo, da je vojska z Afganistanom neizogibljiva. Indijsko angleško časopisstvo odobruje baje sklep, proti glavnemu mestu Kabulu marširati.

Dopisi.

Iz Ptujja 25. septembra [Izv. dop.] (Po volitvah. — Poročila o delovanju deželnih zborov.) Večkrat uže se je v tem listu naglašalo, kako vro in moževsko so se obnesli pri minolih volitvah za deželni zbor kmetki volilci slovenskega Štajera. Volili so namreč za vse sedeže — katerih število je pač jako premalehno v primeri s številom volilcev in od njih plačane dače, — možé svojega zaupanja. V mariborskem okraju doživeli smo celo prikazen, da so kmetje sami si postavili jednega kandidata iz svoje sredine in hrbet obrnili najvišjemu uradniku svojega okraja — Seederju. Ta prikazen pouzročuje v srcu vsakega Slovenca tem večje veselje, ker so se Slovenci dozdej le preradi pustili v enakih slučajih slepo voditi in komandirati od tujih ljudij prav dvomljivega značaja, a la Brandstetter in tovariš. Nij čuda tedaj, ako so Nemci in njih glasila bili uže mnenja, da bode šlo vedno tako, da ne bodo Slovenci nikdar prišli k popolnej zavesti in do boljšega spoznanja.

Izjave, kakor jih imamo priložnost dan za dnevom čitati po raznih nemških in nemčurških časnikih, potrjujejo to trditev. Vsi ti časniki se hudujejo nad svojimi pristaši, češ, da nijso storili svoje dolžnosti, da nijso dovolj pritiskali na Slovence, jim branili voliti po svojem prepričanju. Gospodje, ki take, nemčurske neumnosti pišejo in blebetajo, varajo se močno. Ako ravno mlatijo vedno prazne fraze o napredku, kakor bi poznali le oni sami pomen besede, ter bi ga imeli zaprtega v malhi, kakor Eolus vetrove, vendar morajo sedaj ki-

slega obraza priznati, da tudi Slovenci, ki nemajo napredka vedno v ustih, napredka ne sovražijo, kakor se jim to od podlih duš rado očita, marveč, da oni ravno dejanstveni napredek ljubijo, da tiho in mirno napredujejo, če tudi počasi. Strastna ali celo divja agitacija zmoti na mah duhove, a závest vrne se tem močnejša spet, če tudi nekoliko pozno.

Slovenci ljutomerskega okraja so uže taki korenjaki, da volijo brez vsake agitacije može svojega narodnega zaupanja za poslance. Isto velja o Slovencih celjskega volilnega okraja; deloma tudi v onih ptujskega in mariborskega; brežkega okraja volilci ne udajo se onim celjskega, kakor tudi slovenjegraški ne. Dokaz temu je, da si nasprotniki s protikandidati ali nikakor ne upajo na dan, ali da se pokažejo le tako za silo, da lahko tako javno pokažejo svoj propad in z zadostenjem konstatirajo svoje „ansehnliche minoritaeten“.

Ako Slovenci delamo nekoliko bolj živo na politično odgojo svojih rojakov, odvzeli bomo svojim nasprotnikom tudi to zadnje veselje „mit ansehnlichen minoritaeten“. S takim delovanjem pa ne smemo čakati do drugih volitev. Sedaj smo imeli priložnost, spoznati svojo moč in slabost. Zadnje nam je treba popolnoma odstraniti, prvo moramo si ohraniti in povečati. Le nazaj ne storiti niti jedne same stopinje. Graška „Tagespost“ pita slovenske volilce št. lenarskega okraja s primkom „national-klerikale wähler“, ker so največ pripomogli, da je odklenkalo Seidlu. Mi se veselimo tega rezultata, obžalujemo le število odpadnikov od naše reči — mej temi posebno krčmarja — in kakor slišimo bodočega poštarja pri sv. Trojici v Slov. gor. g. G. Ali si je mož s tem ravnanjem morebiti hotel novo službo zagotoviti? Govori se mej nami Slovenci res, da baje tisti kraji dobe pošte in telegrafe najhitreje, ki volijo od nasprotne stranke priporočane kandidate, in da možje, ki si zadobe v tem oziru posebne zasluge, postaneje lahko poštarji. Je uže mogoče; pa kadar postanemo Slovenci definitivno gospodarji v lastnej hiši, bomo reči tudi tukaj nekoliko popravili in iztrebili.

Nasprotno da se sklepali, da je mariborska okolica volila še po volji „Tagespostarjev“. Tu se nahaja po takem za Slovence še delo, tu mora pridno delovati govorjena beseda, sem morajo spravljati se knjige in posebno časopisi. Ista strategija uporabljati bode se morala po onih krajih, kjer so Slovenci v kompaktnej masi sosedje Nemcev. Zadnjim morajo se narediti meje, katerih ne smejo prekorčati, ker sicer pridejo v doline in poplavijo tudi te. —

Naši časniki pa imajo sedaj nalogo, da poročajo, o čem se govori po deželnih zborih kako se drže naši zastopniki. Pri zadnjih volitvah ugovarjalo se nam je mnogokrat, ako smo priporočevali volilcem dozdanjega poslanca zakaj bi ga neki spet volili, ker ne vedo, da bi se bil kedaj za nje oglasil, ali da bi bil kaj dosegel. Prav karakteristično se je tedaj izjavil volilec ptujskega okraja na vprašanje koga hoče voliti, reksi: Drevo koji uže devet let cvete, bode vendar enkrat sad prineslo — volil je po tem g. Hermana. —

Ako postopamo na ta način, bomo ob jednem tudi vsaj nekoliko paralizirali postopanje svojih nasprotnikov in njih organov. Prav studiti mora se poslednje vsakemu poštenjaku, kadar vidi in čita njih popačena poročila o

sednicah deželnih zborov, mej temi posebno kranjskega.

Kako enostransko zabilježujejo govore narodnih poslancev, ker jim kažejo njihovo golo spridenost, kazaje na grdo umazana sredstva, katerih se poslužujejo pri volitvah, to je kupovanje glasov, laži, terorizma. Smeh obide človeka z zdravimi možgani, ako čita „Deutsche Zeitung“ ali „Prese“, katerih dopisi so polni Dežmanov in Vestenckov, kako se valjata po kaluži ustavoverne stranke na Kranjskem. Tu dajo dopisniki Dežmana govoriti, kakor bi bil pritlikovec res kak Ciceron ali Demosten, zamolčijo pa vsakokrat o čem govori, kaj so narodnjaki njemu in njegovej stranki očitali, da jim skuša ugovarjati. V tem ravno kaže se spet podlost naših nasprotnikov.

Dobro in potrebno bi bilo, ko bi Slovenci poročali o obravnavah kranjskega deželnega zbora v časnike ruske in one nemške, kateri izhajajo v Nemčiji, da tako svet poizve, s kakimi protivniki se imamo Slovenci za svoj obstanek boriti, kakih sredstva se smejo oni v borbi znami v pričo c. kr. vlade posluževati, kako se izvršujejo pri nas c. kr. zakoni od strani c. kr. uradnikov. Sodili bodo po takem o reči, katero zagovarjamo, tudi nepristranski možje. Smelo pa pričakujemo, da se bodo izven naše države našli možje, ki bodo odobravalili naše postopanje, ter grajali in obsodili iste naše sodeležane, kateri imajo za nas le surovo nasilstvo, zasramovanje in obrekovanje, ako nas ne morejo celo mej izdajalce uvrstiti, ker se potegujemo za sveje svete pravice.

Domače stvari.

— (Deželni zbor kranjski) ima v soboto sejo, v kateri bodo verifikacije volitev novomeške, postojnske in kranjsko-loške zopet na vrsti razgovorov.

— (Ljubljanska čitalnica.) Za soboto 6. oktobra večer pripravlja pevski zbor ljubljanske čitalnice prijetno zabavo s petjem, godbo in loterijo; ves dohodek je namenjen za napravo harmonija. P. n. občinstvo opozorujemo na to veselico, ki jo osnuje pevski zbor na čast naših narodnih gg. poslancev.

— (Iz Žavca) se nam piše 1. oktobra: Mi imamo denes britko izgubo zaznamovati: umrl je denes tukaj po dolgej bolezni, jetiki, jurist gosp. Davorin Fermevec, v 23. letu svoje starosti. — Bil je nadepoln, talentiran, povsod priljubljeni mladenič skoz in skoz narodnjak; bodi njemu zemljica lahka; velika škoda zanj slovenske domovini, ki nema preveč navdušenih src za njeno delo, kakor je bil mladi pokojnik.

— (Celjski) občinski mestni zbor je sklenil resolucijo za železnico Sisek-Noví. Le ljubljanski nemškutarji so modrejši kakor vsi drugi ljudje okolo in okolo, oni so z Magjari zoper to železnico! Oni so — povsod zoper deželne interese, ker so tujci ali potujčenci.

— (Povožen) je bil na gorenske železnici mej Vižmarji in Medvodami predsinočnem nek železniški čuvaj in sicer v temi od dveh vlakov, ter so bile potem dve mašini krvavi. Ena mu je zdrobila glavo, druga mu odtrgala noge. Sumi se mej ljudmi, da so nesrečnika, ki je baje rad žganje pil in kregal se, kaki pobalinje do nevesti pretepli in na šine vrgli.

— (Križec.) Ljubljanskega magistrata „ekonom“ g. Podkrajščeg je dobil za svoje

zasluge pri komisiji za močvirsko osušenje od cesarja zlati križec s krono.

— (Dar.) Josip vitez Schneid v. Treuenfeld, tajnik v dvornej kanceliji cesarjevej, in posestnik grada pri Kameniku je daroval za 10 kranjskih ranjencev deset cekinov.

— (Iz Idrije) se nam piše: V nedeljo 29. septembra je bila tukaj ljudska veselica s srečkanjem. Vrli idrijski dobrotniki darovali so 236 dobitkov, mej temi so bili nekateri prav lepi in dragoceni, zopet drugi prav praktični. Čisti dohodek 150 gl. je namenjen ubogim ranjenim vojakom domačih bataljonov.

— (Iz Maribora) se nam piše 1. okt.: Časopisi o tem pišejo, da se bo bržkone jeden oddelek naše vojske iz Bosne domov poslal, in „Tagespost“ imenuje mej onimi polki tudi naš polk Hartung. Ne morem pa uvideti, kako se s tem ujema to, da je preteklo soboto 80 mož iz Maribora v Sarajevo odrinilo. Mej temi je bilo 17 prostovoljcev, kateri so večinoma na koncu preteklega šolskega leta tako hitro morali maturo napravljati. Bili so sami narodno zavedni slovenski mladeniči, kateri so na kolodvoru v krog stopili, ter krepko zapeli naše „V boj“, „Domovina“, „Slovan“, in druge domoljubne pesni. Da bi se zdravi vrnili!

— (Celjska čitalnica) napravi dne 6. oktobra veselico s sledečim programom: 1. „Banovci“, zbor, vglasbil J. Briž. 2. „Stanak moj“, četverospjev, vglasbil V. Lisinski. 3. „Pod oknom“, zbor, A. Hajdrih. 4. „Rožica“, zbor, A. Nedved. 5. „Pri zibeli“, četverospjev, K. Mašek. 6. „Slovo“, zbor, J. Kocijančič. Po pevskem programu se prične plesni venček. K obilnej udeležbi vabi najuljudnejše odbor.

— (Povestnica.) V Zagrebu je te dni izšla in nam je poslana učena knjiga „Postanje svetovne papirske vlasti ili petdeset godina talijanske historije, napisao Natko Nodilo, cena 1 gl. 50 kr. dobiva se u knjižari Lav. Hartmana. —

— (Prodaja goved.) Kmetijska družba bo v sredo 9. t. m. na dvorišči gostilne „zum Baierischen Hof“ na dunajski cesti na očitnej dražbi prodala 10 juncev Murškega (sivega) plemena. Na prodaj se bodo postavila za polovico tiste cene, ki jo je družba za nje dala. Kdor kako tako živince kupi, se mora zavestati, da je obdržati vsaj dve leti za plemo.

Lista opravištva: G. dr. P. v K. Plaćano do konca leta.

Tržne cene

v Ljubljani 2. oktobra t.

Pšenica hektoliter 6 gl. 99 kr.; — reč 4 gl. 88 kr.; — ječmen 4 gl. 06 kr.; — oves 2 gl. 76 kr.; — ajda 4 gl. 23 kr.; — prosó 4 gl. 23 kr.; — kornuza 5 gl. 60 kr.; krompir 100 kilogramov 3 gl. 15 kr.; — fižol hektoliter 8 gl. 50 kr.; mas. kilogram — gl. 92 kr.; — mast — gl. 80 kr.; špeh trišen — gl. 66 kr.; — špeh povojen — gl. 75 kr.; — jajce po 2 $\frac{1}{2}$ kr.; — mleka liter 7 kr.; — g. v. d. m. e. kilogram 54 kr.; — telečnine 56 kr.; — svinjsk. meso 58 kr.; — sena 100 kilogramov 1 gl. 78 kr.; — slame 1 gold. 42 kr.; — drva trda 4 k. metrov 6 gold. 50 kr.; — mehka 4 gl. 50.

Tusci.
1. oktobra:
Pri Slonu: Barbo iz Trsta, Winter iz Dunaja, — Wellar iz Kočevja — Brksner, Waland iz Celja.
Pri Matiču: Barneid iz Dunaja, — Donner iz Gradca, — Stetelschek, Debelak, Strumhal iz Dunaja.
Pri bavarskem dvoru: Bunnčš iz Trsta, — Grile iz Vač, — Bužič iz Zagreba, — Kette iz Vrhlike.

Loterijske srečke.

Na Dunaji 28. sept.: 64. 56. 34. 83. 78.
V Gradci 28. sept.: 25. 8. 78. 52. 3.

Dunajska borza 2 oktobra.

(izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	61	gl.	05	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	62	"	85	"
Zlata renta . . .	72	"	—	"
1860 drž. posojilo . . .	111	"	—	"
Akcije narodne banke . . .	790	"	—	"
Kreditne akcije . . .	232	"	25	"
London . . .	116	"	35	"
Napol . . .	9	"	32 $\frac{1}{2}$	"
C. kr. cekini . . .	5	"	52	"
Srebro . . .	99	"	85	"
Državne marko . . .	57	"	60	"

Zemljišče

da se v najem.

Več zvě se pri Ani Gosar, v Spodnjem Šiški hišna števil. 30. (319—2)

Podpisani s tem naznanjam, da sem 19. septembra t. l. od g. Alberta Musina prevzel lekarno

„pri Mariji pomočnici“

v Vipavi, ter prosim čestito občinstvo za jednako zaupanje, kakor ga je po vsej méri užival moj gospod prednik.

V Vipavi, 21. septembra 1878.

Alojzi Konečný

(315—3)

iz Moravskega.

Dacar

se z ugodnimi pogoji išče za Črni vrh pri Idriji, kateri se sprejme s prvim januarjem 1879.

Prosileci naj se oglašijo do

31. oktobra tega leta

pri podpisnem reprezentantu užitninskega davka, Jeličev vrh pri Idriji, 20. septembra 1878.

(312—3)

Pavel Gruđen.

Več krojaških pomočnikov, kateri želijo delo za celo leto, dobi pri meni poslovanje. Ponudbe pismeno.

Stefan Desančić

(321—3)

v Sisku.

Karel S. Till

trgoevstvo s knjigami in papirjem, pod Trančo št. 2, zaloga vseh potrebštin za urade in kupčijstvo; zaloga navadnega, pisemskega in zavijalnega papirja. Vse potrebštin za merjeve (inženirje), slikarje in risarje. Najnovejše v konfekciji za papir. Zapisovalne in opravilne knjige. Izdelujejo se tudi monogrami na pisemski papir, vizitne karte in pisemske zavitke. (158—89)

Marke Wir empfehlen geschützt. als Bestes und Preiswürdigstes

Die Regenmäntel,

Wagendecken (Plachen), Betteinlagen, Zellstoffe

der k. k. pr. Fabrik

von M. J. Elsinger & Söhne

in Wien, Neubau, Zollergasse 2,

Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

(195—81)

Podučuje se

v italijanskem jeziku po novejši metodi. Natančneje v F. Müllerjevem „Annoncen-Bureau“. (322—2)

Kozlerjeva pivarna

na celovški cesti poleg mitnice,

se je večeraj odprla. Podpisani si usoja častite p. n. goste najuljudnejše vabiti, da bodo to pivarno v jesenskem in zimskem času mnogobrojno obiskavali, ter zagotavlja, da bode p. n. občinstvu z dobro jedjo in pijačo skrbno postregel. Pri tej priliki naj bode udano podpisnemu dovoljeno najsočutnejše zahvaliti se za mnogobrojni pohod pivarne na Kozlerjevem vrtu mej minolim poletjem.

Sě spoštovanjem

B. Jančigaj.

(324)

Lasitua in tisk „Národne tiskarne“